

Centrální plánování v zeleném hávu

PETR MACH

Levicová ideologie „trvale udržitelného rozvoje“ je na vzestupu v celém západním světě. V mnoha zemích zelené strany nahradily strany nominálně komunistické. Odkaz na doktrínu „trvale udržitelného rozvoje“ se stal nezbytnou součástí takřka všech nových akčních plánů, nařízení a směrnic Evropské unie. Mnozí aktivisté dokonce požadují, aby byla Nobelova cena za ekonomii nahrazena Nobelovou cenou za přínos v oblasti konceptu trvale udržitelného rozvoje¹⁾. Pod tuto výzvu se kromě řady levicových spolků podepsal nejen např. odpůrce konzumního způsobu života Tibeňan Dalajláma, ale i český ekolog Bedřich Moldán.

Ideologie „trvale udržitelného rozvoje“ především odmítá kapitalismus jako systém: „Nikdy nekončící snaha kapitálu o zhodnocení a z toho plynoucí rostoucí tlak na přírodní životní prostředí je nejpodstatnější příčinou neudržitelnosti dosavadních způsobů hospodaření,“ píše se v „Návrhu strategie udržitelného rozvoje České republiky“²⁾, zpracovaném v roce 2002 Českým ekologickým ústavem, příspěvkové organizace Ministerstva životního prostředí, pod vedením Doc. Ivana Dejmalu, Prof. Jana Kellera a dalších expertů. Koncept „trvale udržitelného rozvoje“ je bez jakékoliv nadsázky novodobou socialistickou ideologií, která odmítá tržní

mechanismus a pod pláštěm ochrany přírody prosazuje centrální plánování. Podívejme se na pár dalších výňatků z tohoto dokumentu.

V ideálním světě „trvale udržitelného rozvoje“ je „hospodářský život zaměřený na uspokojování základních potřeb“, při-

čemž „neexistuje reklama jako manipulační nástroj“ a „ceny základních potravin, vody a bydlení jsou proti spekulacím limitovány státem.“ Ve výrobě se uplatňují „demokratické a participativní formy rozhodování“.

Je jasné že v takovém „Slunečním státě“ není pro svobodu a vztahy založené na dobrovolnosti místo: „Kapitalismus je v současnosti pojímán jako moderní ekonomický systém, v němž kapitál najímá práci za účelem zisku. Podle současné ekonomické teorie hlavního proudu je tento ekonomický systém najímání práce kapitálem na základě dobrovolných smluv vyjádřením svobody a demokracie. Ve skutečnosti však smluvní vztah, kterým pracovník pronajímá svou práci kapitálu za účelem tvorby zisku pro vlastníky kapitálu, porušuje základní lidskou důstojnost.“ Autoři jsou si vědomi, že po dobrém to nepůjde: „Bylo by nerealistické očekávat, že vlastníci kapitálu změní svou ziskovou orientaci a začnou dobrovolně solidárně řešit problémy chudých“, a tak následuje výčet regulačních opatření, s jejichž pomocí by se dalo kýženého stavu docílit.

Autoři citovaného dokumentu prosadili zřízení „Rady vlády pro udržitelný rozvoj“ a ta letos pod vedením Prof. Bedřicha Moldána (který je mj. poradcem ministra životního prostředí socialistické vlády, stínovým ministrem životního prostředí ODS a kandidátem do

Kresba: Matěj Volek

Senátu za ODS) zpracovala další verzi „Návrhu strategie udržitelného rozvoje České republiky“³⁾, ve které sice byly vynechány nejkřiklavější komunistické myšlenky, ale v principu si se svojí kellerovskou předchůdkyní nezádá. Pod hlavičkou udržitelného rozvoje doporučuje modelování lidí snad ve všech oblastech života – od „rozvoje programů sociálního bydlení“, přes „podporu soběstačnosti regionů“ po „podporu mládežnických parlamentů.“ Hlavním nástrojem má být programové plánování, přičemž Moldán volá po jeho „rehabilitaci“ protože „plánování a programování je stále velkou částí veřejnosti vnímáno negativně.“

Svobodné chování lidí není zkrátka kompatibilní s cíli zastánců ideologie udržitelného rozvoje, proto řešením má být buď převýchova člověka nebo donucení pomocí centrálního plánování, a to zdaleka nejen v oblastech týkajících se životního prostředí. Nenechme se zmást tím, že zastánci komunistických idejí dnes používají pro svoji doktrínu nevinně znějící název.

Více o trvale udržitelném rozvoji
viz Jim Peron: Omyl trvale udržitelného
rozvoje (LF září 2003)

UVNITŘ ČÍSLA:

Amanda Oliver:
Státní televize
nás sleduje

Carlos A. Ball:
Proč jsou Bermudy
bohatší než Venezuela?

Ondřej Vašíček:
Komu prospívá
kriminalizace drog?

1) <http://www.sustainable-prize.net/sign.html>

2) <http://www.ceu.cz/SUR/SUR.asp>

3) http://wt.d.vlada.cz/files/rvk/rur/strategie_ji-27.4.04.pdf

Státní televize nás sleduje

AMANDA OLIVER

Myslela jsem, že je to jen jeden z mýtů, co se po městě šíří – dokud jsem ho sama neviděla: *Televizní detekční vůz*. Je to tak – vládní kontroloři opravdu jezdí po anglických ulicích s patrolou speciálně upravených vozidel vybavených čidlem signálu lokální oscilace, který vysílá vaše zapnutá televize. A po kom že to vládní agenti tentokrát jdou? Po divácích televize, kteří nezaplatili koncesionářský poplatek.

Koncesionářský poplatek představuje hlavní zdroj příjmu veřejnoprávní BBC, která provozuje celostátní vysílání televize, rozhlasu a v posledních letech internetové zpravodajství. Pokud žijete ve Velké Británii a máte doma funkční televizor, pak musíte platit – ať už se díváte na BBC, či ne. A poplatky činí po posledním zvýšení 121 liber ročně.

Pokud jste státem uznáni za slepce, platíte poplatek jen v poloviční výši. Pokud je vám nad 75 let, vláda vám laskavě – vzhledem k tomu, že možnosti jiné zábavy jsou pro vás omezené – poplatek odpouští.

Pokud se stanete neoprávněným divákem, vstupujete na tenký led. Na všechny neplatíče je nyní nahlíženo jako na vinné, pokud neprokáží opak. Pokud nevlastníte televizi, budete to muset složitě dokazovat, a to opakovaně.

Odpor je marný. Na internetové stránce vztahující se k výběru koncesionářských poplatků se praví, že poslední technické možnosti zajišťují, „že je prakticky nemožné vyhnout se zaměření signálu“. Neplatící

televizní diváci jsou bez milosti odhalováni a každý den je chyceno na 1200 lidí.

Pokusíte-li se sledovat večerníček tajně na samotě mimo dosah silnice – marná snaha. Kontroloři vás mohou navštívit osobně s detektorem signálu na zádech. Když vás zaměří, mohou vstoupit do vašeho domu a vyhledat televizor. Na svém webu televizní inkvizice sděluje, že disponuje databází občanů s 26 miliony adres. Prakticky každý měsíc zasílají do našich schránek výhrůžný dopis, že neplatící divák žijící na této adrese by mohl čelit pokutě až 1000 liber. Mnozí z osočených ale dávno nežijí. Jedna moje známá nedávno zemřela po dlouhé a těžké nemoci. Rok po její smrti jsou její příbuzní stále zahrnováni výhrůžkami koncesionářských inspektorů, kteří krouží kolem jejího nyní prázdného domku a sledují zda v něm někdo nesleduje televizi.

Je nám neustále opakováno, že BBC nám poskytuje kvalitní program bez reklam a nezávislé zpravodajství. Neustranné vysílání veřejnoprávní televize je samo o sobě hloupost. Pokud jde o kvalitu pořadů, od té doby, co se BBC zapojila do války s komerčními televizemi o podíl na sledovanosti, úroveň pořadů poklesla na opakování soutěží a receptářů. A jaký je výsledek této strategie? Letos na Velikonocce zaznamenala BBC 1 nejnižší sledovanost v historii, když měla jen 22,2 procenta diváků.

Zákaz reklam sice znamená, že jsme ušetřeni nabídky limonád a zubních past, nicméně BBC své výlučné postavení na trhu trvale zneužívá k sebepropagaci a neváhá nabízet vlastní knihy, časopisy, digi-

tální kanály a rozhlasové pořady s nimiž konkurují místním komerčním stanicím.

Nešťastní diváci s tím nemohou nic dělat a jen pozorují, že jim reklama přináší mnohdy vyšší užitek než spousta veřejnoprávních pořadů. Obhájci koncesionářského systému poukazují na zlatou éru, kdy byla BBC nejlepší stanicí na světě. Dnes má BBC potíže prodávat své pořady do zahraničí. Nedokáže přizpůsobit formát pořadů zahraniční poptávce – a podle amerických obchodníků s televizními pořady jsou televizní inscenace obsazeny příliš „ošklivými“ herci, takže je nemohou v Americe prodat. Naproti tomu v pořadech o přírodě jsme stále na světové špičce.

Televizní poplatek je přinejmenším anachronismem. „Zákon o bezdrátovém vysílání a telegrafu“ byl přijat v roce 1949, kdy byla BBC jediným poskytovatelem vysílání ve Velké Británii. Tehdy také neexistovala možnost signál kódovat, dneska je to samozřejmě možné. Proto by dnes nebyl problém, aby za BBC platili jen ti, kteří se rozhodou si její služby předplatit. Vzhledem k cenám srovnatelných stanic v kabelové nabídce by programy BBC mohly být lákavou volbou pro mnoho Britů.

Podle ministra kultury je BBC nejmilovanější institucí. To je možné. Ale televize by měla jít s kůží na trh a prokázat svoji popularitu na volném trhu v konkurenci s ostatními. Povinné zdanění formou koncesionářského poplatku je ve světě, kde existuje konkurence stanic, neospravedlnitelné.

Článek původně vyšel na www.techcentralstation.com

Komu prospívá kriminalizace drog?

ONDŘEJ VAŠIČEK

Prodejce drog nabízí produkt-drogu za cenu, kterou si sám stanoví; zákazník, který si chce drogu obstarat (ať už za účelem konzumace, dalšího prodeje nebo čehokoliv jiného) dobrovolně tuto částku zaplatí. Dojde ke směně peněz za produkt. Já se ptám pánů moralistů: Komu tato transakce ublíží? Prodejci určitě ne, ten svůj produkt dobrovolně vyměnil za peníze; zákazníka také nikdo nenutil vyměnit svoje úspory za drogu. Tak proč je prodej drog tak těžkým zločinem?

Drogy škodí zdraví, ať už se jedná

o drogy legální (ethanol, kofein, nikotin apod.), nebo nelegální. Ale nejen drogy škodí zdraví! Protidrogovým zákonodárcům zcela evidentně nejde o zdraví lidí. Ale i kdyby jim o zdraví lidí šlo, tak rozhodně nemají právo mě za moje peníze omezovat a nutit mi „zdravý“ způsob života. Já o jejich péči nestojím! Pokud jim připadají drogy nezdravé, ať je neužívají. Já je k ničemu nenutím, ale očekávám stejnou toleranci od nich. Kdyby dovedli svá omezení ad absurdum, pak by mohlo být trest-

né držet „větší než malé“ množství zdraví škodlivé kuchyňské soli.

Prohibice drog vede k velkému chaosu na trhu. Spotřebitel si nemůže být jistý, zda za svoje peníze dostane to, co si přeje a pokud ho prodejce podvede, tak se těžko dovolá spravedlnosti u soudů, protože nelegální není podvod nýbrž samotný prodej drogy. Nekvalitní drogy bývají častou příčinou neblahých následků na zdraví, které odpůrci drog paradoxně uvádějí jako argument. Kdyby byly drogy legálním produktem, tak by bylo daleko snadnější

se před podvody bránit, počet úrazů či nehod by se snížil. Kromě toho by legalizace znamenala razantní snížení cen drog, protože dnes je v ceně drogy zahrnuta 'přírůžka za riziko' způsobené ilegality produktu.

Lidem, kteří drogy konzumovat nechtějí, přináší legalizace pozitivní v podobě vybraných daní z prodeje drog a snížení výdajů státního rozpočtu na boj proti drogám.

Z výše popsaného je jasně patrné, že o blaho občanů pánům moralistům nejde.

Ti, kteří jsou schopni ovlivňovat zákonodárství v této oblasti nejúčinněji svými posudky a zprávami, tedy protidrogoví policisté, mají nejmenší zájem na legalizaci drog - vždyť bez černého trhu s drogami by neměli práci ani tučné úplatky od mafiánských bossů! Nicméně mafiáni samotní také nejsou současným stavem nijak významně poškozeni. Z trhu s ilegálními produkty jsou slušní podnikatelé vyloučeni. Mafiáni mohou požadovat vyšší ceny, poskytovat nižší kvalitu a inkasovat větší zisky.

Další zájmovou skupinu tvoří výrobci legálních drog. Vždyť marihuana je substitutem tabáku a alkoholu, její legalizace by mohla způsobit tlak na snížení tržeb z prodeje legálních drog.

Komu tedy škodí legalizace drog? Mafiánům, podvodníkům, výrobcům legálních drog, zkorumpovaným policistům a populistickým politikům. Všem ostatním by legalizace drog jenom pomohla.

Autor studuje na Vysoké škole ekonomické v Praze

RECENZE

Původ ctnosti a Jak se dělá evoluce

Matt Ridley: „Původ ctnosti“, Portál 2000

Jan Zrzavý, David Storch,

Stanislav Mihulka: „Jak se dělá evoluce“, nakladatelství Paseka 2004

Původ ctnosti - po knize s takovým názvem ruka sama nevystřelí, ale měla by. Nečekejte žádného mravokárce. Autor knihy - Matt Ridley - je evoluční biolog, zastánce teorie sobeckého genu. Zjednodušeně můžeme tuto teorii shrnout do představy, že na světě se udržují ty replikační systémy (jednotlivé geny či soustavy genů - organismy), jejichž vlastnosti jim zajistí co nejúčinnější replikaci v budoucnosti. Nic víc. Žádné úběžníky, mravní horizonty, konečné smysly bytí. Pouhá logická úvaha, jejíž chlad mnohé léká a tak v odporu vůči ní poukazují na četné příklady lidské solidarity či ochoty dodržet slovo i když se to „nevypatí“. V ostatní živé přírodě je tomu nejinak. Takové jevy v očích odpůrců teorie sobeckého genu přeci jasně vyvracejí!

„Původ ctnosti“ je o tom, že nevyvracejí. Sledování vlastních zájmů je původem lečného dobrého. Kdo si chce opravdu počít, přímo se potěšit přehledkou inteligentních argumentů a protiargumentů, neměl by váhat. Text knihy se totiž ani tak nevěnuje biologii - více se obírá chodem lidské spo-

lečnosti, ekonomické otázky nevyjímaje. Na autora je v těchto věcech spolehnout, svého času např. redigoval vědeckou rubriku časopisu The Economist.

Obsáhlejší recenze knihy je vlastně zbytečná - místo toho by prostě stačilo doporučení otevřít ji na str. 239, kde se popisuje, jak se ve státě Maine celá staletí úspěšně loví humři. Mnozí by předvíдали vyhubení a ekologickou katastrofu. Jenomže katastrofa nikde. Matt Ridly říká: „Odpovědí je prostá fráze: vlastnická práva.“

Původ ctnosti je obdařen i brilantní předmlouvou českého evolučního biologa Jana Zrzavého.

Zrzavý je spoluautorem další pozoruhodné knihy, která byla nedávno uvedena na trh pod názvem **Jak se dělá evoluce**. Její zaměření je čistě biologické, nicméně pohodlně ji mohou číst i laici, ostatně jim je i určena. Čtenáře s převažujícím zájmem o „společenské“ vědy může potěšit zjištění, že evoluce „pracuje“ způsobem, který je většině lidí značně povědomý. Pokud je třeba zašroubovat jediný šroubek a šroubovák není zrovna po ruce, jen opravdu důkladná úřednická duše práci odloží a vydá se do železářství pro vhodný nástroj. Většina lidí obvykle sáhne po starším příborovém noži, minci či jiném vhodném

předmětu, původně určeným k něčemu jinému. Překvapivým zjištěním moderních biologických výzkumů je, že úplně stejně tomu je v evoluci. Pokud je „potřeba“ pro novou funkci nějaká bílkovina, rozhodně se „evoluční hybatel“ neposadí ke konstruktérskému prknu a nezačne ji sestavovat. Na to nemá čas (a ani to vlastně neumí) - prostě tam dá bílkovinu, kterou má po ruce, nebo spojí dvě již hotové bílkoviny nebo to vyřeší způsobem, který jsme ještě neprohlédli, ale který potěší každého, kdo obdivuje elegantní řešení.

V předmluvě autoři slibují, že vysvětlí, proč má žirafa dlouhý krk - nelžou, vysvětlí a nutno říci, že v salónních debatách se s tím neztratíte.

Ti, kdo mají nervy na účast v debatě o biodiverzitě, značně ocení část věnovanou těmto otázkám. Rázný ekologista bude jistě potěšen zjištěním, že za mnohé vymírání může téměř jistě člověk, ale asi ho nepotěší závěr, že ani ekologisty navrhované konečné řešení ekologických problémů - zlikvidování lidstva - by nepřineslo konec vymírání druhů. Tomu by se dalo zabránit jen likvidací hlavního zdroje vymírání - přírody samotné.

Jan Žamboch

Úspěch zastánců nezávislosti

„Budu do Bruselu jezdit jenom tehdy, když to bude bezpodmínečně nutné. Rozhodně se tam nepřestěhuju; nechci v Bruselu trávit žádný čas, nechci se nechat nakazit ani tamními komisemi a výbory, ani tamními restauracemi,“ uvedl Robert Kilroy, vůdce Strany za nezávislost Velké Británie (UKIP), která ve volbách do Evropského parlamentu získala s programem za vystoupení Británie z EU 16 procent hlasů (12 křesel). [Euro 25/2004]. UKIP skončila třetí, za Konzervativci (26 %) a Labouristy (22 %).

Dílčí úspěch zdravého rozumu

Premiéři 25 členských zemí Evropské unie schválili 18. června 2004 definitivní znění návrhu Evropské ústavy. Díky neústupnosti britského premiéra Tonyho Blaira byly z návrhu vypuštěny odstavce umožňující většinové hlasování o daních. Většinové hlasování o pracovním zákonodárství či snížení váhy hlasu českého zástupce v Radě ministrů v návrhu zůstalo. Ústava vstoupí v platnost jen tehdy, pokud ji ratifikuje všech 25 zemí. V České republice bude patrně vyhlášeno referendum.

Proč jsou Bermudy bohatší než Venezuela?

CARLOS A. BALL

Za jinak stejných okolností bychom nejspíš předpokládali, že Venezuela, demokratická země s obrovskými zásobami ropy a nerostným bohatstvím, jejíž populace tvoří především potomci Evropanů, musí být bohatší než Bermudské ostrovy – malíčké území osídlené ze 60 % potomky černošských otroků, země, kde není ani jedna univerzita, kde mají jediné zpevněné letiště a kde jediným přírodním zdrojem jsou písečné pláže.

Jenže okolností nejsou „jinak stejné“. Proto patří HDP na hlavu na Bermudách mezi nejvyšší na světě, když dosahuje 36 tisíc dolarů, zatímco ve Venezuele jen něco přes tři tisíce dolarů. Na Bermudách prakticky neexistuje nezaměstnanost, zatímco ve Venezuele je polovina obyvatelstva buď bez práce nebo pracuje v šedé ekonomice.

Co stojí za takovými rozdíly? Politici v Latinské Americe jsou mistři ve znárodnování hlavních průmyslových odvětví a přerozdělování bohatství, schvalují jeden zákon omezující svobodu za druhým, necítí rovnost před zákonem – a současně balamutí veřejnost socialistickou demagogií.

Venezuelská vláda je – ať již přímo nebo skrze státní podniky – největším zaměstnavatelem v zemi a za lidi rozhoduje nepružná a zkorumpovaná byrokracie. Na Bermudách je jediným státním podni-

kem místní pošta. Nemají ani centrální banku, která by ze dne na den určovala úroky či měnila kurz – cena bermudského dolaru je po léta garantovaná na úrovni jednoho amerického dolaru. Hodnota venezuelského bolívaru bývala od roku 1879 do roku 1961 také stanovena pevně – na jeden gram zlata. Tuto stabilitu zničil nástup „demokratické“ vlády v šedesátých letech. Byly zavedeny přiděly deviz a za posledních 43 let dosáhla míra devalvace 60 445 %. Nyní je průměrná míra inflace ve Venezuele 20 % a na Bermudách 2 %.

Vláda práva na Bermudách garantuje svobodu jednotlivce. Stát nezasahuje do ekonomiky a existuje jen minimum regulací. Místní parlament není posedlý chrlením stále nové a nové legislativy. Existují tak stabilní podmínky pro úspory, investice a vytváření nových pracovních příležitostí.

Když bylo v roce 1965 vyhlášeno referendum za nezávislost, rozhodli se obyvatelé 138 korálových ostrovů Bermud zachovat status zámořského území Velké Británie s vnitřní autonomií.

Každý, kdo čte noviny nebo se dívá na zprávy v televizi dobře zná jména Hugo Chávez, Lula či Néstor Kirchner – socialistické prezidenty Venezuely, Brazílie a Argentiny. Pochybují, že si někdo vybaví jména Alexe Scotta – premiéra Bermud nebo Pascala Couchepina, švýcarského prezidenta. Pokud jde o vlády, pak zcela jistě platí rčení „co je malé (a téměř o tom nevíme), to je hezké“.

Carlos Ball působí v CATO Institute a je redaktorem AIPE, španělsko-jazyčné tiskové agentury na Floridě.

Článek původně vyšel na www.techcentralstation.com

PŘEDPLATNÉ

**ZAÚJAL VÁS ČASOPIS
LAISSEZ FAIRE?**

**PŘEDPLAŤTE SI
JEJ ZA 100 Kč**

Předplatné zahrnuje
zasílání deseti čísel LF ročně každý
měsíc kromě července a srpna.

Kontaktujte Petra Macha:
Tel.: 603 228 753
Email: mach@iol.cz

Laissez-Faire, měsíčník pro svobodu jednotlivce. Čte se [lese-fér]. Vydává: občanské sdružení Laissez Faire. Adresa: Bozděchova 8, 150 00 Praha 5. Tel.: 603 228 753, mach@iol.cz. Redakční rada: Petr Mach, Tomáš Jirsa, Jaroslav Bachora, Dalibor Roháč. Internetový archiv: www.petrmach.cz/lf. Číslo účtu: 1011153517/5500. Náměty, články, reakce, zájem o předplatné, zájem o inzerci uvádějte na výše uvedený kontakt. Registrace MK 8183. ISSN 1212-8597